

Latvijas Republikas Senāts

SPRIEDUMS

Rīgā 2026.gada 30.aprīlī

Senāts šādā sastāvā: senators referents Jānis Pleps, senatores Līvija Slica un Ieva Višķere

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /Persona A/ pieteikumu par Liepājas valstspilsētas pašvaldības domes 2021.gada 16.decembra lēmuma Nr. 450/16 atzīšanu par prettiesisku un Liepājas valstspilsētas pašvaldības domes faktiskās rīcības, liedzot pieteicējai piedalīties Liepājas valstspilsētas pašvaldības domes 2021.gada 16.decembra sēdē un Pilsētas attīstības komitejas un Finanšu komitejas 2021.gada 9.decembra sēdē, atzīšanu par prettiesisku, kā arī zaudējumu atlīdzināšanu, sakarā ar Liepājas valstspilsētas pašvaldības domes kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2024.gada 19.februāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2021.gada 14.novembrī spēkā stājās 2021.gada 12.novembrī pieņemtais likums „Par pagaidu papildu prasībām Saeimas deputātu un pašvaldību domju deputātu darbam” (turpmāk – Papildu prasību likums).

Pamatojoties uz Papildu prasību likuma 7.pantu, pieteicējai – Liepājas valstspilsētas pašvaldības domes (turpmāk – Liepājas dome) deputātei /Persona A/ – sakarā ar to, ka viņa neuzrādīja sadarbspējīgu Covid-19 sertifikātu vai sadarbspējīgu sertifikātu par negatīvu veiktā testa rezultātu (turpmāk – sertifikāts), tika liegts piedalīties Liepājas domes 2021.gada 16.decembra sēdē, Liepājas valstspilsētas pašvaldības Pilsētas attīstības komitejas 2021.gada 9.decembra sēdē un Liepājas valstspilsētas pašvaldības Finanšu komitejas 2021.gada 9.decembra sēdē.

Pamatojoties uz Papildu prasību likuma 8.pantu, Liepājas dome 2021.gada 16.decembrī pieņēma lēmumu Nr. 450/16 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums), ar kuru apturētas pieteicējas Liepājas domes deputātes pilnvaras uz laiku, līdz iestājas pamats deputātes pilnvaru atjaunošanai, bet ne ilgāk kā uz laiku, kamēr Papildus prasību likums ir spēkā.

[2] Pieteicēja vērsās administratīvajā tiesā ar pieteikumu par pārsūdzētā lēmuma atcelšanu, Liepājas domes faktiskās rīcības, liedzot pieteicējai piedalīties Liepājas domes 2021.gada 16.decembra sēdē un Pilsētas

attīstības komitejas un Finanšu komitejas 2021.gada 9.decembra sēdēs, atzišanu par prettiesisku un zaudējumu atlīdzināšanu.

[3] Administratīvā apgabaltiesa ar 2024.gada 19.februāra spriedumu pieteikumu apmierināja, atzina par prettiesisku pārsūdzēto lēmumu un Liepājas domes faktisko rīcību, kā arī uzlika Liepājas valstspilsētas pašvaldībai pienākumu atlīdzināt pieteicējai zaudējumus – izmaksāt nesaņemto deputāta atlīdzību par periodu no 2021.gada 9.decembra līdz 2022.gada 16.februārim. Spriedums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[3.1] Tā kā pieteicējas Liepājas domes deputātes pilnvaras ir atjaunotas, pārsūdzētais lēmums ir zaudējis savu spēku un tiesai ir jāvērtē tā tiesiskums.

[3.2] Papildu prasību likums attiecās ne vien uz pašvaldību domju deputātiem (likuma 7.–9.pants), bet arī uz Saeimas deputātiem (likuma 2.–6.pants). Ar Satversmes tiesas 2023.gada 7.decembra spriedumu lietā Nr. 2022-20-01 pēc Saeimas deputātes /Persona B/ konstitucionālās sūdzības Papildu prasību likuma 2.pants atzīts par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 101.panta pirmajai daļai un attiecībā uz pieteikuma iesniedzēju – par spēkā neesošu no 2021.gada 15.novembra. Šis Satversmes tiesas spriedums ir vērsis vērā ņemams izskatāmajā lietā, jo Papildu prasību likumā pašvaldību domju deputātiem bija noteikts līdzīgs ierobežojums kā Saeimas deputātiem.

[3.3] Ievērojot Satversmes tiesas secinājumus spriedumā lietā Nr. 2022-20-01, nav šaubu, ka pieteicējas tiesības bija ierobežotas ar pienācīgā kārtībā pieņemtu likumu un pieteicējas tiesību ierobežojumam bija legītīms mērķis – sabiedrības labklājības aizsardzība.

[3.4] Pieteicējas tiesību pildīt Liepājas domes deputātes pilnvaras ierobežojums izpaužies vēl pirms pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas ar liegumu piedalīties Liepājas domes komiteju 2021.gada 9.decembra sēdēs un Liepājas domes 2021.gada 16.decembra sēdē. Šīs sēdes notika videokonferences režīmā, un deputāti tajās piedalījās attālināti. Liepājas dome informējusi, ka visas tās domes un komiteju sēdes no 2021.gada 16.decembra līdz 2022.gada 17.februārim tika organizētas attālināti – videokonferences režīmā.

[3.5] Pašvaldību domes ir vietējās pašvaldības un arī visas valsts dzīvē nozīmīgas iedzīvotāju ievēlētās lēmēj institūcijas, kuras veido ievēlētie deputāti. Pašvaldības domes deputāta pilnvaru apturēšana attiecas uz demokrātiski ievēlētu institūciju un ierobežo pašvaldības domes deputāta Satversmes 101.pantā paredzētās tiesības piedalīties domes darbā.

[3.6] Ar pārsūdzētā lēmuma pieņemšanu pieteicēja uz laiku zaudēja savas Liepājas domes deputātes pilnvaras. Savukārt laikā no 2021.gada 9.decembra līdz pārsūdzētā lēmuma pieņemšanai viņai bija ierobežota iespēja piedalīties Liepājas domes un tās komiteju darbā. Attiecīgi Liepājas domes faktiskā rīcība ierobežoja pieteicējas Satversmes 101.pantā paredzētās tiesības. Pieteicējas tiesību aizskārums bija būtisks.

[3.7] Liepājas domei pirms jautājuma izlemšanas par pieteicējas tiesību piedalīties Liepājas domes un tās komiteju darbā ierobežošanu un pieteicējas Liepājas domes deputātes pilnvaru apturēšanu bija individuāli jāizvērtē konkrētā gadījuma apstākļi. Pieteicēja visās Liepājas domes un tās komiteju sēdēs laikā no 2021.gada 9.decembra līdz 2022.gada 17.februārim varēja piedalīties attālināti, jo šīs sēdes notika videokonferences režīmā. Liepājas dome norādījusi, ka iedzīvotāju pieņemšanas šajā laikā nenotika, jo iedzīvotāji uz tām nebija pieteikušies. Vienlaikus Liepājas dome ir vērsusi uzmanību, ka publisko pakalpojumu sniegšana šajā laikā nebija aizliegta un Liepājas domes deputāti, kuriem nebija sertifikāta, nevarēja nodrošināt klātienē pakalpojumu sniegšanu. Tomēr šis domes paskaidrojums ir vispārīgs, jo nav paskaidrots, tieši kādu klātienē pakalpojumu sniegšanu ārkārtējās situācijas laikā pieteicējai vajadzēja nodrošināt un ko viņa nevarēja nodrošināt sertifikāta neesības dēļ. Tāpat no Liepājas domes sniegtās informācijas izriet, ka laikā no 2021.gada 16.decembra līdz 2022.gada 17.februārim klātienē notika tikai viena iedzīvotāju pieņemšana pie Liepājas domes priekšsēdētāja. Lietā arī nav ziņu par to, ka pieteicējai kādu no Liepājas domes deputāta pienākumiem būtu vajadzējis pildīt, atrodoties tiešā saskarsmē ar citiem cilvēkiem.

[3.8] Pieteicējas tiesību ierobežojums bija nesamērīgs, jo labums, ko sabiedrība guva no pieteicējai noteiktā ierobežojuma, bija mazāks par viņas tiesību ierobežojuma radītajām nelabvēlīgajām sekām. Likumdevēja mērķi nodrošināt sabiedrības veselības un drošības interesēm atbilstošu rīcību Covid-19 infekcijas izplatības apstākļos bija iespējams sasniegt, neapturot pieteicējas Liepājas domes deputātes pilnvaras. Nebija samērīgi apturēt

nevakinētas pašvaldības domes deputātes pilnvaras apstākļos, kad viņa savus pienākumus pilnībā varēja veikt attālināti un tam arī bija radīti visi nepieciešamie apstākļi. Tāpēc pārsūdzētā Liepājas domes faktiskā rīcība un pārsūdzētais lēmums ir atzīstami par nesamērīgiem un prettiesiskiem.

[3.9] Izskatāmajā gadījumā Liepājas domei bija jāņem vērā Satversmes tiesas 2007.gada 28.februāra lēmumā par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2006-41-01 noteiktais un jāatkāpjas no Papildu prasību likuma 7. un 8.panta piemērošanas, jo tika būtiski un nesamērīgi ierobežotas pieteicējas pamattiesības.

[3.10] Tā kā pārsūdzētais lēmums un Liepājas domes faktiskā rīcība atzīti par prettiesiskiem, Liepājas domei uzliekams pienākums aprēķināt un samaksāt pieteicējai atlīdzību par periodu, kad viņai nebija iespējams pildīt Liepājas domes deputātes pienākumus.

[4] Liepājas dome par apgabaltiesas spriedumu ir iesniegusi kasācijas sūdzību, kurā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[4.1] Nav pamatots apgabaltiesas secinājums, ka Liepājas domei bija jāatkāpjas no Papildu prasību likuma 7. un 8.panta piemērošanas, jo tas būtiski ierobežoja pieteicējas pamattiesības un bija nesamērīgi. Izskatāmās lietas apstākļi nav jāvērtē kā netipisks gadījums. Papildu prasību likuma mērķu sasniegšana pēc būtības bija vērsta uz deputātu pamattiesību ierobežošanu. Pieņemot Papildu prasību likumu, likumdevējs bija tieši paredzējis deputāta pilnvaru ierobežošanu neatkarīgi no darba formāta (klātienē vai attālināti) un apsvēris šā ierobežojuma sekas, tostarp samērīgumu, apzināti paredzot un pamatojot ierobežojuma attiecināšanu arī uz attālinātu darbu.

[4.2] Uz izskatāmo gadījumu attiecinot Satversmes tiesas 2023.gada 7.decembra sprieduma lietā Nr. 2022-20-01 secinājumus, apgabaltiesa nav vērtējusi vairākus apstākļus, kas Saeimas deputātam noteikto ierobežojumu padara nesalīdzināmu ar pašvaldības domes deputātam noteikto ierobežojumu. Pašvaldības dome atšķirībā no Saeimas nav konstitucionāls valsts varas orgāns. Satversmes tiesa spriedumu pamatojusi ar apsvērumiem par Saeimas kā vienīgās vēlēšanu ceļā izveidotās valsts varas konstitucionālās institūcijas īpašo statusu un būtisko lomu Latvijas demokrātiskajā valsts iekārtā, kā arī pienākumu pārstāvēt tautu. Savukārt pašvaldības ir izpildvaras un valsts pārvaldes sastāvdaļa.

[4.3] Tāpat apgabaltiesa nav ņēmusi vērā, ka Papildu prasību likumā Saeimas deputāta tiesību ierobežojums bija „smagāks” un skāra ne tikai paša Saeimas deputāta, bet arī sabiedrības intereses, jo likums neparedzēja iespēju aizvietot Saeimas deputātu, kuram nebija sertifikāta. Attiecībā uz pašvaldības domes deputātu Papildu prasību likuma 8. un 9.pants paredzēja kārtību, ka viņa vietā uz laiku nāk nākamais kandidāts no tā paša kandidātu saraksta, ja šim kandidātam ir sertifikāts. Attiecīgi tika nodrošināta pašvaldības domes deputāta aizvietojamība, pašvaldības domes lemtspēja, pašvaldības darba nepārtrauktība un autonomo funkciju izpilde, kā arī pieteicējas pārstāvētajai politiskajai partijai bija iespēja pārstāvēt savu vēlētajū intereses, izmantojot Papildu prasību likuma 8. un 9.pantā paredzēto pašvaldības domes deputāta aizvietošanas kārtību.

[4.4] No Papildu prasību likuma izrietošais pienākums pieteicējai vakcinēties, lai viņa varētu piedalīties Liepājas domes darbā un saņemt par to atlīdzību, ir atsevišķi vērtējams jautājums, kas neietilpst Liepājas domes kompetencē un kuru Satversmes tiesa nav vērtējusi savā spriedumā.

[4.5] Apgabaltiesa kļūdaini atzinusi izskatāmo gadījumu par netipisku jeb tādu, kuru likumdevējs nav paredzējis. Tā kā Papildu prasību likuma 7. un 8.pants paredz obligātas tiesiskās sekas, kuras iestājas šajās tiesību normās paredzētajos gadījumos, likumdevējs pats ir izvērtējis šādu tiesisko seku samērīgumu. Ja šādas likuma normas neatbilst augstāka juridiskā spēkā tiesību normai, to var konstatēt un koriģēt tikai Satversmes tiesa.

[4.6] Ja Papildu prasību likuma 7. un 8.panta prasības ir neatbilstošas samērīguma principam, zaudējumu atlīdzības pienākums ir piekritīgs valstij, nevis pašvaldībai, jo pieteicējas pamattiesību aizskārums pamatā ir likumdevēja, nevis Liepājas domes kļūda.

[5] Pieteicēja ir iesniegusi rakstveida paskaidrojumus, kuros norādījusi, ka uzskata kasācijas sūdzību par nepamatotu.

Pieteicēja norāda, ka saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 32.panta otro daļu Satversmes tiesas 2023.gada 7.decembra sprieduma lietā Nr. 2022-20-01 atziņas ir saistošas apgabaltiesai un attiecināmas uz izskatāmo lietu. Pieteicēja arī norāda, ka Liepājas dome nav atbrīvota no tiesību normu hierarhijas ievērošanas un tai bija pienākums piemērot Satversmes tiesas 2007.gada 28.februāra lēmumā par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2006-41-01 paustās atziņas, saskaroties ar klaji nesamērīgu pieteicējas pamattiesību ierobežojumu. Tāpat pieteicējai zaudējumi nodarīti ar Liepājas domes lēmumu un tieši izriet no tā, attiecīgi zaudējumu atlīdzināšanas pienākums nosakāms pašvaldībai.

Vienlaikus pieteicēja informē, ka uztur savu lūgumu vērsties Satversmes tiesā ar tiesas pieteikumu, lai pārbaudītu Papildu prasību likuma normu atbilstību Satversmei. Satversmes tiesas 4.kolēģijas 2023.gada 30.jūnija atteikums ierosināt lietu pēc apgabaltiesas pieteikuma par Papildu prasību likuma 7.panta un 8.panta pirmā teikuma atbilstību Satversmes 96.pantam un 101.panta pirmajai daļai nav šķērslis atkārtota pieteikuma iesniegšanai.

Motīvu daļa

[6] Kasācijas tiesvedības kārtībā ir pārbaudāms, vai apgabaltiesa pamatoti atzinusi, ka izskatāmais gadījums ir netipisks un tāpēc attiecībā uz pieteicēju nevar piemērot Papildu prasību likuma 7.panta pirmo teikumu un 8.panta pirmo teikumu, jo šo likuma normu piemērošana nesamērīgi ierobežojot pieteicējas pamattiesības.

[7] Papildu prasību likuma 7.panta pirmais teikums paredzēja, ka pašvaldības domes deputāta pilnvaras īstenot ir tiesīgs tikai tāds deputāts, kurš līdz 2021.gada 15.novembrim ir ieguvis un uzrādījis pašvaldības vēlēšanu komisijai sertifikātu. Savukārt Papildu prasību likuma 8.panta pirmais teikums noteica: ja pašvaldības domes deputāts nav ieguvis un uzrādījis sertifikātu, deputāta pilnvaras aptur, pieņemot attiecīgu domes lēmumu.

Lietā nav strīda, ka izskatāmā gadījuma faktiskie apstākļi attiecībā uz Liepājas domes faktisko rīcību atbilst Papildu prasību likuma 7.panta pirmajā teikumā paredzētajam, savukārt attiecībā uz pārsūdzēto lēmumu – Papildu prasību likuma 8.panta pirmajā teikumā paredzētajam. Abas likuma normas, konstatējot visu attiecīgo normu tiesisko sastāvu pazīmju esību, paredz konkrētas imperatīvas tiesiskās sekas, kuras arī attiecinātas uz pieteicēju.

Lietā ir strīds par Liepājas domes piemēroto likuma normu atbilstību augstāka juridiskā spēka tiesību normām – samērīguma principam un Satversmes 101.panta pirmajai daļai –, proti, vai tās nesamērīgi ierobežo pieteicējas tiesības piedalīties pašvaldības domes darbā. Apgabaltiesa ir konstatējusi, ka izskatāmais gadījums ir netipisks un abās likuma normās paredzēto tiesisko seku attiecināšana uz pieteicēju būtu nesamērīga un pārkāptu viņas pamattiesības. Attiecīgi apgabaltiesa atzinusi Liepājas domes faktisko rīcību un pārsūdzēto lēmumu par prettiesiskiem.

Pret to kasācijas sūdzībā iebildusi Liepājas dome, uzsverot, ka izskatāmais gadījums nav netipisks, bet tieši atbilst tiem apstākļiem, kurus likumdevējs apzināti noteiktā veidā vēlējies regulēt ar Papildu prasību likuma 7.panta pirmo teikumu un 8.panta pirmo teikumu. Tāpat Liepājas dome norādījusi, ka likuma normu neatbilstības augstāka juridiskā spēka tiesību normām konstatēšana ir Satversmes tiesas kompetencē.

Attiecīgais iebildums ir pārbaudāms visupirms.

[8] Apgabaltiesa argumentējusi, ka izskatāmais gadījums uzskatāms par netipisku un līdz ar to tādu, kurā atbilstoši Satversmes tiesas 2007.gada 28.februāra lēmumam par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2006-41-01 būtu pieļaujams atkāpties no Papildu prasību likuma 7.panta pirmajā teikumā un 8.panta pirmajā teikumā noteikto tiesisko seku piemērošanas pieteicējai (*pārsūdzētā sprieduma 14.punkts*).

Senāts nekonstatē, ka apgabaltiesa būtu konstatējusi un novērtējusi tādus izskatāmā gadījuma individuālos apstākļus, kas to būtiski atšķirtu no Papildu prasību likuma 7.panta pirmajā teikumā un 8.panta pirmajā teikumā

regulētajiem tipveida gadījumiem, kurus likumdevējs apsvēris un kuriem apzināti noteicis konkrētas tiesiskās sekas. Apgabaltiesas apsvērumi par noteikto tiesisko seku nesamērīgumu un līdz ar to pieteicējas Satversmes 101.panta pirmajā daļā garantēto pamattiesību pārkāpumu attiecas uz likuma normu iespējamu antikonstitucionalitāti, kas noskaidrojama Administratīvā procesa likuma 104.panta otrajā daļā noteiktajā kārtībā, nevis uz pieteicējas individuālā gadījuma netipiskumu. Senāta ieskatā šie apsvērumi būtu vietā arī attiecībā uz jebkuru citu gadījumu, kurā tika piemērots Papildu prasību likuma 7.panta pirmais teikums un 8.panta pirmais teikums, proti, tie saistāmi ne tik daudz ar pieteicējas individuālo situāciju, bet ar iespējamu likuma normu neatbilstību augstāka juridiskā spēka tiesību normām.

Līdz ar to izskatāmajā gadījumā nav konstatēti tādi apstākļi, kas ļautu to atzīt par netipisku, izvairoties no Papildu prasību likuma 7.panta pirmā teikuma un 8.panta pirmā teikuma konstitucionalitātes pārbaudes Satversmes tiesā.

[9] Tā kā izskatāmo gadījumu nevar atzīt par netipisku, apsvērumi par pieteicējai noteikto tiesisko seku nesamērīgumu vērsti pret Papildu prasību likuma 7.panta pirmajā teikumā un 8.panta pirmajā teikumā ietvertu regulējumu kā tādu, nevis tā piemērošanu attiecībā uz pieteicēju. Šajā ziņā no Administratīvā procesa likuma 104.panta izriet administratīvās tiesas pienākums veikt tiesību normu hierarhijas kontroli un lietā piemērojamās tiesību normas pārbaudi, pārliecinoties, ka tā atbilst augstāka juridiskā spēka tiesību normām. Arī Satversmes tiesa ir uzsvērusi, ka administratīvajai tiesai katras lietas ietvaros ir jāpārliecinās par piemērojamās tiesību normas atbilstību augstāka juridiskā spēka tiesību normām. Tikai tad, ja piemērojamā tiesību norma, pēc tiesas ieskata, atbilst Satversmei, tiesa to var piemērot (*Satversmes tiesas 2013.gada 18.decembra sprieduma lietā Nr. 2013-06-01 15.3.punkts*).

Izskatāmajā gadījumā apgabaltiesa ir veikusi lietā piemērojamo tiesību normu – Papildu prasību likuma 7.panta pirmā teikuma un 8.panta pirmā teikuma – pārbaudi un secinājusi, ka šajās likuma normās paredzētās tiesiskās sekas būtiski un nesamērīgi ierobežo pieteicējas Satversmes 101.panta pirmajā daļā garantētās pamattiesības (*pārsūdzētā sprieduma 12.–13.punkts*). Pēc būtības apgabaltiesa nonākusi pie uzskata, ka Papildu prasību likuma 7.panta pirmo teikumu un 8.panta pirmo teikumu nevar piemērot lietā, jo abas likuma normas ir antikonstitucionālas – tās neatbilst Satversmes 101.panta pirmajai daļai.

[10] Nonākot pie šāda secinājuma, apgabaltiesai ir pienākums ievērot Administratīvā procesa likuma 104.panta otrajā daļā noteikto un respektēt no Satversmes 85.panta izrietošās Satversmes tiesas tiesības izlemt jautājumu par tiesību normas neatbilstību Satversmei un spēkā neesību. Proti, administratīvā tiesa pati nevar atzīt likuma normu par antikonstitucionālu, bet tai ir pienākums apturēt tiesvedību lietā un vērsties ar motivētu pieteikumu Satversmes tiesā. Kā atzinusi Satversmes tiesa, „Satversmes tiesai ir ekskluzīva kompetence atzīt tiesību normas par neatbilstošām augstāka juridiskā spēka tiesību normām un spēkā neesošām” (*Satversmes tiesas 2013.gada 18.decembra sprieduma lietā Nr. 2013-06-01 15.3.punkts*). Līdz ar to Satversmes tiesa ir vienīgā oficiālā institūcija, kas ir tiesīga atzīt tiesību normu par neatbilstošu Satversmei un līdz ar to par spēkā neesošu (Onževs M. *Tiesību normas pārbaude. Grām.: Juridisko metožu mācība. Astoņi soļi tiesību normu piemērošanā. Zinātniskā monogrāfija prof. Dr. iur. Daigas Rezevskas zinātniskajā redakcijā. Rīga: Latvijas Universitātes Akadēmiskais apgāds, 2025, 77.lpp.*).

Bez vēršanās Satversmes tiesā Administratīvā procesa likuma 104.panta otrajā daļā un Satversmes tiesas likuma 19.¹pantā noteiktajā kārtībā un attiecīga Satversmes tiesas sprieduma par likuma normas neatbilstību augstāka juridiskā spēka tiesību normai administratīvā tiesa pati nevar galīgi izlemt jautājumu par likuma normas neatbilstību Satversmei un nevar šā iemesla dēļ tipiskos gadījumos nepiemērot attiecīgo likuma normu lietas izspriešanai.

Izskatāmajā gadījumā, kas nav uzskatāms par netipisku, apgabaltiesa nav piemērojusi Papildu prasību likuma 7.panta pirmo teikumu un 8.panta pirmo teikumu lietas izspriešanā, faktiski atzīstot šajās tiesību normās noteikto par neatbilstošu augstāka juridiskā spēka tiesību normām. Bez vēršanās Satversmes tiesā un attiecīga Satversmes tiesas sprieduma saņemšanas par to šāds secinājums ir pārsteidzīgs.

[11] No apgabaltiesas argumentācijas izriet, ka, izlemjot jautājumu par Papildu prasību likuma 7.panta pirmā teikuma un 8.panta pirmā teikuma piemērošanu, vērā ņemti Satversmes tiesas 2023.gada 7.decembra sprieduma lietā Nr. 2022-20-01 secinājumi (*pārsūdzētā sprieduma 8.punkts*).

Senāts konstatē, ka šajā Satversmes tiesas spriedumā nav vērtēts Papildu prasību likuma 7.panta pirmais teikums un 8.panta pirmais teikums. Konkrētā Satversmes tiesas lieta ir ierosināta un izspriesta par Papildu prasību likuma 2.panta atbilstību Satversmes 101.panta pirmajai daļai. Attiecīgi Satversmes tiesa ir vērtējusi Papildu prasību likumā ietvertos ierobežojumus attiecībā uz Saeimas deputātiem, nevis uz pašvaldības domju deputātiem.

Senāta ieskatā šāda Satversmes tiesas sprieduma secinājumu, kas izdarīti par Saeimas deputātu tiesību ierobežošanu, attiecināšana uz pašvaldības domju deputātiem pēc analogijas ir pārsteidzīga. Vērtējot Papildu prasību likuma 2.panta atbilstību Satversmes 101.panta pirmajai daļai, Satversmes tiesa lielu uzmanību veltījusi Saeimas deputāta īpašajam konstitucionālajam statusam (*Satversmes tiesas 2023.gada 7.decembra sprieduma lietā Nr. 2022-20-01 15. un 20.punkts*). Attiecīgi Saeimas deputāta statuss nav mehāniski salīdzināms ar pašvaldības domes deputāta statusu, un starp tiem pastāv vērā ņemamas konstitucionālas atšķirības, kas var ietekmēt tiem noteikto ierobežojumu vērtējumu. Tāpat Liepājas dome kasācijas sūdzībā pamatoti vērsusi uzmanību uz Papildu prasību likuma 8.panta otrajā un trešajā teikumā ietverto pašvaldības domes deputāta aizvietošanas mehānismu, kāds nebija paredzēts Saeimas deputātiem un kas ņemams vērā, vērtējot iespēju nodrošināt pašvaldības domes darba nepārtrauktību un vēlēšanu rezultātiem atbilstošu tajā pārstāvēto politisko spēku un vēlētāju interešu proporcionalitāti.

Satversmes tiesa minētajā spriedumā uzsvēra, ka Saeima nebija pietiekami savlaicīgi reaģējusi uz situācijas izmaiņām saistībā ar Covid-19 krīzes pārvarēšanu, un tas ietekmēja Satversmes tiesas vērtējumu par samērīgumu. Ārkārtējā situācija tika izbeigta ar 2022.gada 1.martu, un Ministru kabinets jau 2022.gada februāra vidū, ņemot vērā ekspertu viedokļus, bija prognozējis, ka februāra beigās–marta sākumā būs novērojama situācijas stabilizācija un pakāpeniski mazināsies saslimstība (*Satversmes tiesas 2023.gada 7.decembra sprieduma lietā Nr. 2022-20-01 23.punkts*). Pieteicējas gadījumā pārsūdzētais lēmums tika pieņemts un faktiskā rīcība tika veikta 2021.gada decembrī – brīdī, kad valstī joprojām bija izsludināta ārkārtējā situācija. Tāpat brīdis, kad pieteicējas Liepājas domes deputātes pilnvaras tika atjaunotas, arī iestājās brīdī, kad valstī vēl bija izsludināta ārkārtējā situācijā. Pārsūdzētajā spriedumā šis faktisko apstākļu atšķirības nav vērtētas.

Bez Satversmes tiesas sprieduma, kurā tieši un nepārprotami būtu konstatēta pašvaldības domes deputātiem noteikto ierobežojumu antikonstitucionalitāte, attiecīgu secinājumu nevar izdarīt. Satversmes tiesas 2023.gada 7.decembra sprieduma lietā Nr. 2022-20-01 secinājumi var būt noderīgi, veidojot argumentāciju tiesas pieteikumam Satversmes tiesai par šajā lietā piemērojamo tiesību normu neatbilstību augstāka juridiskā spēka tiesību normām, bet tie paši par sevi nevar tikt pēc analogijas piemēroti izskatāmās lietas izspriešanai.

Papildus tam jāņem vērā, ka Satversmes tiesa lietā Nr. 2022-20-01 vērtējusi un lēmusi par brīdi, kad Papildu prasību likuma 2.pants zaudē savu spēku, atzīstot to par spēkā neesošu attiecībā uz pieteikuma iesniedzēju no viņas pamattiesību aizskāruma rašanās brīža (*Satversmes tiesas 2023.gada 7.decembra sprieduma lietā Nr. 2022-20-01 25.punkts*). Attiecīgi – lai būtu tiesisks pamats arī izskatāmajā lietā jautājumu vērtēt no pieteicējas pamattiesību aizskāruma rašanās brīža, nepieciešams ne vien Satversmes tiesas spriedums par šajā lietā piemēroto tiesību normu antikonstitucionalitāti, bet arī vērtējums par to, kādā veidā novēršamas šo tiesību normu piemērošanas sekas attiecībā uz pieteicēju.

[12] Rezumējot iepriekš minēto, Senāts secina, ka apgabaltiesa bez pietiekama tiesiska pamata izskatāmajā lietā nav piemērojusi Papildu prasību likuma 7.panta pirmo teikumu un 8.panta pirmo teikumu. Tas varēja novest pie lietas nepareizas izspriešanas un ir aizskāris Satversmes tiesas ekskluzīvo kompetenci lemt par likuma normu atbilstību augstāka juridiskā spēka tiesību normām. Līdz ar to pārsūdzētais spriedums ir atceļams, un lieta ir nosūtāma apgabaltiesai jaunai izskatīšanai.

Ja apgabaltiesa uzskata, ka lietas iznākums attiecībā uz pieteicēju ir netaisnīgs, tas pienācīgi pārbaudāms Administratīvā procesa likuma 104.pantā noteiktajā kārtībā (sk. *Senāta 2018.gada 20.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-23/2018, [ECLI:LV:AT:2018:0720.A420410213.2.S](#), 9.punktu*). Šajā pārbaudē būtiska nozīme var būt izskatāmā gadījuma individuālo apstākļu konstatēšanai un novērtēšanai (sk. *sprieduma 9. un 11.punktu*). Savukārt Senāts iepriekšējā sprieduma punktā minēto apsvērumu dēļ nevar nonākt pie secinājuma, ka lietā

piemērotais Papildu prasību likuma 7.panta pirmais teikums un 8.panta pirmais teikums neatbilstu augstāka juridiskā spēka tiesību normām.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.¹panta pirmās daļas 1.punktu, 348.panta pirmās daļas 2.punktu un 351.pantu, Senāts

nosprieda

atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2024.gada 19.februāra spriedumu un nodot lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai;

atmaksāt Liepājas Centrālajai administrācijai drošības naudu 70 *euro*.

Spriedums nav pārsūdzams.

J. Pleps L. Slica I. Višķere